საქართველოს იურისტთა კავშირი

GEORGIAN LAWYERS' UNION **СОЮЗ ЮРИСТОВ ГРУЗИИ**

ჟურნალი გამოდის გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატის ტექნიკური მხარდაჭერით

The journal is editted with the technical support of United Nations High Commissioner for Refugees

Журнал выходит при технической поддержке Верховного Комиссариата ООН по делам Беженцев

«სამართალი»

სამეცნიერო-პრაქტიკული იურიდიული ჟურნალი

"LAW"

Scientific-practical juridical journal

"ПРАВО"

Научно-практический юридический журнал

№3, 2003

ISSN 0868-4537

© ჟურნალი „სამართალი", 2003
© Journal "Law", 2003
© Журнал "Право" , 2003

მისამართი: 380094, თბილისი, მიცკევიჩის ქ. №29ა
Address: 29a Mitskevichi str., Tbilisi, 380094
Адрес: 380094, Тбилиси, ул. Мицкевича №29а

Phone/Fax 39 19 92 **E-mail:** glu@wanex.ge

სარჩევი

საკონსტიტუციო სამართალი

პაატა ცნობილაძე – კანონპროექტის ტექსტის მომზადების ზოგადი ხერხები 7

ევა გოცირიძე – აზრის გამოხატვის თავისუფლება – თანამედროვე ევროპული ხედვა (ძირითადი დებულებები) 11

მალხაზ ბაძაღუა – „...პრაქტიკასთან (და ამით რეალურ ცხოვრებასთან) შესისხლხორცებული სამართლის მეცნიერება შეიძლება იყოს ნორმალური იურიდიული განათლების საფუძველი“, – ზოგიერთი მოსაზრება „იურიდიული განათლების სისტემის რეფორმის კონცეფციასთან“ დაკავშირებით 17

სვეტლანა ვოლკოვეცკაია – პარლამენტარიზმის თავისებურებანი უკრაინაში თანამედროვე ეტაპზე 19

სამოქალაქო სამართალი, პროცესი

„ცივილის განვითარების ჯგუფი საქართველოს მთავრობის წინააღმდეგ“ (პრეს-რელიზი) 25

მაია მგელაძე – ტურისტული მომსახურების ცნება და მისი სუბიექტები 29

ირაკლი კალმახელიძე – მიზეზობრივი კავშირის პრობლემა სამოქალაქო სამართალში 33

გიორგი თუმანიშვილი (უმცროსი) – დათქმა ცოლ-ქმრული ღალატის შესახებ, როგორც საქორწინო ხელშეკრულების შემადგენელი ნაწილი 36

სისხლის სამართალი, კრიმინოლოგია

დავით წულაია – ეკონომიკური დანაშაულობის დეტერმინანტების შესახებ 38

ზაზა ბეროზაშვილი – ევროკავშირის ქვეყნებში ბრუნვაშეზღუდული ნარკოტიკული საშუალებების კლასიფიკაცია 44

ალეკო ტაბატაძე – ნარკოტიკებით უკანონო ვაჭრობა ევროკავშირის ქვეყნებში (ევროკავშირის წევრი-ქვეყნების კანონმდებლობა და მათი გამოყენების პრაქტიკა) 47

პეტრე დაუთაშვილი – დანაშაულის სუბიექტის შესწავლის ზოგადი მეთოდური წინაპირობა და დანაშაულის სპეციალური სუბიექტი საქართველოს მოქმედი სისხლის სამართლის კოდექსით 50

ომარ მინდაძე, ლაშა მინდაძე – არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულების წესისა და პრობაციის პრობლემები საქართველოსა და საზღვარგარეთის ქვეყნების სასჯელაღსრულებით სამართალში 55

ადამ მახარაძე – თანამონაწილეობით ჩადენილ დანაშაულში კორუფციის თეორიის კრიტიკისათვის 58

ედიშერ ფუტკარაძე – თანამონაწილეობა და შეცდომა საპატიო უკიდურესი აუცილებლობის ქმედებაში 64

სისხლის სამართლის პროცესი, კრიმინალისტიკა

ალექსანდრე კვაშილავა – სისხლის საპროცესო-სამართლებრივი ზოგიერთი ნორმა დასაზუსტებელია 66

სერგო ჭელიძე – ნივთიერ მტკიცებულებათა შეკრების თავისებურებანი მკვლელობის საქმეთა გამოძიების დროს 68

ბესიკ სოხაძე – მოკვლევის ორგანოსა და გამომძიებლის პროფილაქტიკური მოღვაწეობა საგზაო-სატრანსპორტო დანაშაულთა თავიდან აცილების საქმეში 70

ირმა რობაქიძე – სისხლის საპროცესო-სამართლებრივი ნორმა დახვეწილი და ერთმნიშვნელოვნად უნდა იყოს ჩამოყალიბებული 74

საერთაშორისო სამართალი

შორენა გაბიჩვაძე – საერთაშორისო საჰაერო გადაყვანა-გადაზიდვების ზოგიერთი წესის უნიფიკაციის შესახებ (მონრეალის 1999 წლის 28 მაისის კონვენციის მიხედვით) 76

დევი ხვედელიანი – საერთაშორისო კერძო სამართლის ცნება 79

ბესიკ ბუთურიშვილი – საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟი (კომპეტენტური მართლწესრიგის სასამართლოს მიერ გაუქმებული უცხოური საარბიტრაჟო გადაწყვეტილებების აღსრულება) 82

დავით თოდრაძე – ადამიანის უფლებათა ევროპის სასამართლოს იურისდიქციის აქტუალური საკითხები (ზოგადი მიმოხილვა) 84

ადმინისტრაციული სამართალი, პროცესი

ანი მორგოშია – ადმინისტრაციული დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებანი 88

მარინე ასათიანი – საჯარო სამსახურის არსი და მიმდინარე რეფორმა 91

სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორია, თეორია

გიორგი თუმანიშვილი – Ego – state Collective unconscious და სანქციონირებული მკვლელობის საკითხი leges doudecim tabularum-ის ასპექტში 94

გიორგი დავითაშვილი – ქართული ჩვეულებითი სამართლის შესწავლის პრობლემები და პერსპექტივები 96

იაკობ ფუტკარაძე – ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულება „ჟამთა სიავის“ პირობებში 99

Rezume 102

Резюме 107

Search guide

CONSTITUTIONAL LAW

Paata Tsnobiladze – General Methods of the Draft Bill Text Preparation 7

Eva Gotsiridze – Freedom of Expresion, the Modern European Vision (basic provisions) 11

Malkhaz Badzagua – „... the legal science embodied in flesh and blood of practice (and with it, as flesh and blood incarnated into real life) might become the basis of normal legal education" – some considerations concerning the „Concept of Legal Education System Reform" 17

Svetlana Volkovetskaya – Present Parliamentary Features in the Ukraine 19

CIVIL LAW, PROCEDURE

"Group of Jinvali Development Against the Government of Georgia" (press release) 25

Maia Mgeladze – Concept of Tourist Service and its Subjects 29

Irakli Kalmakhelidze – Problems of Reasoning Connections in Civil Legislation 33

George Tumanishvili (junior) – Reservation about the Matrimonial Treason, as a part of the Marriage Contract 36

CRIMINAL LAW, CRIMINOLOGY

David Tsulaia – Concerning the Economic Crimes Determinants 38

Zaza Berozashvili – Classification of Narcotic Drugs, for Which Circulation is Limited in the countries-members of the European Union 44

Aleko Tabatadze – Illegal Drugs Trade in the countries-members of the European Union (The legislations of the countries members of European Union and the practice of their realization) 47

Petre Dautashvili – General Methodical Preconditions to Study of the Crime Subject and the Special Subject of a Crime in the Current Legislation of Georgia 50

Omar Mindadze, Lasha Mindadze – The Problems of Probation and the Execution Order of the Punishments Without Imprisonment in the Legislations of Georgia and Foreign States, with Regard to Punishments Execution 55

Adam Makharadze – Criticism of the Theory of Corruption in Crimes Committed in Complicity 58

Edisher Putkaradze – Complicity and Mistakes in the Actions Committed in Emergency 64

CRIMINAL PROCEDURE, CRIMINALISTICS

Alexander Kvashilava – Concerning Specification of Some Criminal-Procedural Legislative Norms 66

Sergo Chelidze – Features of Collecting Evidences for Murder Investigations 68

Besik Sokhadze – Preventive Activity of Investigation and Exploring Bodies for Prevention of Traffic Incidents 70

Irma Robakidze – The Criminal Procedural Legislative Norm Should be Perfect and with it Formulated Unequivocally 74

INTERNATIONAL LAW

Shorena Gabichvadze – Concerning Unification for Some Rules of the International Transportations of the Passengers, Luggage and Cargoes (According to the Montreal Convention of May 28, 1999) 76

Devi Khvedeliani – The Concept of International Private Law 79

Besik Buturishvili – The International Commerce Arbitration (Execution of the Foreign Arbitration Decisions, Abolished by the Competent Court Jurisdaction) 82

Davit Todradze – Urgent Issues of Human Rights in European Court Jurisdiction (general oveview) 84

ADMINISTRATIVE LAW, PROCEDURE

Ani Morgoshia – Alternative Opportunities to the Administrative Cases Sentences 88

Marine (Diana) Asatiani – The Essence and Current Reform of Public Service 91

THEORY OF LAW

George Tumanishvili – Ego State Collective Unconscious and Sanctioned Murder in the Aspect of Leges Doudecim Tabularum 94

George Davitashvili – Problems and Prospects of Studying the Georgian Customary Law 96

Jacob Putkaradze – Sales Agreement in "hard rough times" 99

Rezume 102

Резюме 105

Оглавление

КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО

Паата Цнобиладзе – Общие методы подготовки текста законопроекта 7

Эва Гоциридзе – Свобода выражения мнения – современное европейское виденье (основные положения) 11

Малхаз Бадзагуа – «…наука права, вошедшая в плоть и кровь практики (и тем самым, как плоть и кровь влившаяся в реальную жизнь) может стать основой нормального юридического образования» – некоторые соображения, связанные с «Концепцией реформы системы юридического образования» .. 17

Светлана Волковецкая – Особенности парламентаризма на Украине на современном этапе 19

ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО, ПРОЦЕСС

«Группа развития Жинвали против правительства Грузии» (пресс-релиз) 25

Майя Мгеладзе – Понятие туристического обслуживания и его субъектов 29

Ираклий Калмахелидзе – Проблемы причинных связей в гражданском праве 33

Георгий Туманишвили (сын) – Оговор о супружеской измене, как составляющая часть брачного договора 36

УГОЛОВНОЕ ПРАВО, КРИМИНОЛОГИЯ

Давид Цулая – О детерминантах экономических преступлений 38

Заза Берозашвили – Классификация наркотических средств, оборот которых в странах-членах Евросоюза ограничен 44

Алеко Табатадзе – Противозаконная торговля наркотиками в странах-членах Евросоюза 47

Петре Дауташвили – Общие методические предпосылки к изучению субъекта преступления и специальный субъект преступления в действующем законодательстве Грузии 50

Омар Миндадзе, Лаша Миндадзе – Проблемы пробации и порядок исполнения наказаний без лишения свободы в пенитенциальном праве Грузии и зарубежных стран 55

Адам Махарадзе – Критика теории коррупции в преступлении, совершенном в соучастии 58

Эдишер Путкарадзе – «Соучастие и ошибка в действиях, совершенных в состоянии крайней необходимости 64

УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС, КРИМИНАЛИСТИКА

Александр Квашилава – К уточнению некоторых уголовно-процессуальных правовых норм 66

Серго Челидзе – Особенности сбора вещественных доказательств при расследовании дела об убийстве 68

Бесик Сохадзе – Профилактическая деятельность органов исследования и расследования в деле предупреждения дорожно-транспортного происшествия 70

Ирма Робакидзе – Уголовная процессуально-правовая норма должна быть совершенной и сформулированной однозначно 74

МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Шорена Габичвадзе – Об унификации некоторых правил международных перевозок пассажиров, багажа и грузов (Согласно Монреальской Конвенции 28 мая 1999 года)...... 76

Деви Хведелиани – Понятие международного частного права 79

Бесик Бутуришвили – Международный коммерческий арбитраж (Исполнение зарубежных арбитражных решений, упраздненных компетентными судами правопорядка) 82

Давит Тодрадзе – Актуальные вопросы прав человека в юрисдикции европейского суда (Общий обзор) 84

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО, ПРОЦЕСС

Ани Моргошия – Альтернативные возможности решения административных тяжб 88

Марине (Диана) Асатиани – Суть и текущая реформа публичной службы 91

ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА, ТЕОРИЯ

Георгий Туманишвили – Ego state Collective unconscious и санкционированное убийство в аспекте вопроса leges doudecim tabularum 94

Георгий Давиташвили – Проблемы и перспективы изучения грузинского обычного права 96

Якоб Путкарадзе – Договор о купле-продаже в условиях «жестоких времен» 99

Rezume 102

Резюме... 105

გიორგი თუმანიშვილი
(უმცროსი)

დათქმა ცოლ-ქმრული ღალატის შესახებ, როგორც საქორწინო ხელშეკრულების შემადგენელი ნაწილი

საქორწინო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლებები და მოვალეობები შეიძლება შეიზღუდოს განსაზღვრული ვადით ან/და ამა თუ იმ პირობის დადგომით. კანონი ზუსტად არ მიუთითებს იმ პირობებზე, რომელნიც შეიძლება საფუძვლად დაედოს მეუღლეთა ქონებრივ უფლება-მოვალეობათა შეზღუდვას. ასეთი პირობების განსაზღვრა მეუღლეთა კომპეტენციაში შედის.

წინამდებარე სტატიაში საუბარი მექნება ერთ-ერთ გავრცელებულ პირობაზე – როდესაც განქორწინების საფუძველია ერთ-ერთი მხარის უღირსი საქციელი /ცოლ-ქმრული ღალატი, ქრონიკული ალკოჰოლიზმი, ნარკომანია, ხულიგნური ქმედებები/.

ზემოხსენებული ჩამონათვალი ხშირად გვხდება დსთ-ს ქვეყნებში დადებულ საქორწინო ხელშეკრულებებში. მაგალითად: რუსეთის ფედერაციაში დადებულ საქორწინო ხელშეკრულებათა 96%, უკრაინა – 89%, ესტონეთი – 98 %, საქართველო – 100 % და ა.შ.

აღნიშნული დათქმის შინაარსი მდგომარეობს იმაში, რომ მხარეები თანხმდებიან, რომ თუ განქორწინების მიზეზი ერთ-ერთი მხარის უღირსი საქციელია /ცოლ-ქმრული ღალატი, ქრონიკული ალკოჰოლიზმი, ნარკომანია, ხულიგნური ქმედებები/, მაშინ ქორწინების განმავლობაში შეძენილი ქონება განქორწინების მომენტიდან მოექცევა საკუთრების წილობრივ რეჟიმში, ამასთან, მხარე, რომელმაც ჩაიდინა უღირსი საქციელი, ღებულობს საერთო თანაზიარი საკუთრების 1/4-ს, ხოლო მეორე მხარე, შესაბამისად დარჩენილ 3/4-ს. ამგვარი დათქმა საკმაოდ პრაგმატულად და მიზანშეწონილად მიმაჩნია, თუ არ ჩავთვლით ერთ გარემოებას, რომელზედაც ქვემოთ მექნება საუბარი.

განქორწინებისას საქორწინო ხელშეკრულების არსებობისას განქორწინება ხდება სასამართლო წესით, თუ განქორწინების საფუძველია ზემოაღნიშნული დათქმა, მაშინ სასამართლომ უნდა შეაფასოს მომხდარი და მტკიცებულებებზე დაყრდნობით გამოიტანოს მოტივირებული გადაწყვეტილება.

თუ განქორწინების მიზეზი არის ერთ-ერთი მხარის ხულიგნური ქმედებები, მაშინ ჩვენ საქმე გვაქვს სისხლის სამართლის კოდექსის 239-ე მუხლთან, ვინაიდან ხულიგნობა სისხლისსამართლებრივი დანაშაულია და დასჯადია კანონით დადგენილი წესით. შესაბამისად, ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის წინააღმდეგ უნდა იყოს აღძრული სისხლის სამართლის საქმე, აღნიშნულთან დაკავშირებით სასამართლომ, ჩემი აზრით, მტკიცებულებად შეიძლება მიიჩნიოს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენი და/ან მოწმეთა ჩვენებები.

თუ განქორწინების მიზეზია ერთ-ერთი მხარის ქრონიკული ალკოჰოლიზმი ან ნარკომანია, მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული ის გარემოება, რომ ორივე მათგანი სამედიცინო ხასიათის დიაგნოზია და, შესაბამისად, სასამართლომ, ჩემი აზრით, მტკიცებულებად შეიძლება მიიღოს ცნობა სამედიცინო დაწესებულებიდან ან სხვა დოკუმენტაცია გაცემული ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის დაწესებულებებიდან და/ან მოწმეების ჩვენებები.

ზემომოყვანილ შემთხვევებში სასამართლოს აქვს საშუალება შეკრიბოს მტკიცებულებები და მათზე დაყრდნობით გამოიტანოს მოტივირებული გადაწყვეტილება. სხვაგვარადაა საქმე ცოლ-ქმრული ღალატის ფაქტის დადგომის საკითხთან მიმართებაში, ვინაიდან არ არსებობს თვით ცნების – ცოლ-ქმრული ღალატის განმარტება იურიდიულ სიბრტყეში. აღნიშნული ცნების განმარტება მოცემულია /იხ. გ.თუმანიშვილი, „ცოლ-ქმრული ღალატის შესახებ: არსობრივი, სოციალური, ფსიქოლოგიური და სამართლებრივი ასპექტი", ჟურნ. „სამართალი", თბ., 2002, №11-12, გვ 81-85/. ავტორი იძლევა შემდეგ განმარტებას: „ცოლ-ქმრული ღალატი არის ცოლის ან ქმარის მიერ სქესობრივი კავშირის დამყარება და სექსუალური აქტის შესრულება სხვა /გარე/ პირთან და არა თავის ცოლთან ან თავის ქმართან". სრულად ვიზიარებ ამ განმარტებას და ვეყდრნობი მას. ზემოხსენებული სტატიიდან გამომდინარე, გამოვთქვამ მტკიცებულებას, რომ ცოლ-ქმრული ღალატი, როგორც ასეთი, გახლავთ ბევრად უფრო ფართო ცნება, ვიდრე იგი აღიქმება საზოგადოებრივ აზროვნებაში. მაგალითად, სხვადასხვა ხალხისა თუ ერისათვის, ისევე როგორც სხვადასხვა სახელმწიფოში მცხოვრები

პირებისათვის, სხვადასხვა აღზრდისა თუ პიროვნული თვისებების მქონე ადამიანებისათვის ცოლ-ქმრული ღალატი შესაძლოა სხვადასხვაგვარად იყოს გაგებული. ერთისთვის ღალატად შეიძლება ჩაითვალოს, როდესაც მეორე მეუღლე გვიან მოდის სამსახურიდან, ხოლო მეორესათვის ის, რომ პირველი ეამბორა მესამეს, თუმცაღა ეს უკანასკნელი შესაძლოა სხვა ადამიანისათვის სავსებით მისაღები და ჩვეულებრივი იყოს. ამგვარად, შესაძლებელია ითქვას, რომ ცოლ-ქმრული ღალატისადმი დამოკიდებულება ინდივიდუალური ხასიათისაა, რომელიც დამოკიდებულია ადამიანის პიროვნებაზე, მის აღზრდასა და გარე სამყაროზე, რომელშიც იგი ცხოვრობს, ასევე მენტალურ ღირებულებებზე, რომლებითაც ოპერირებს ეს ადამიანი.

ზემომოცემული მსჯელობიდან გამომდინარე, ,,შიშველი" დათქმა ცოლ-ქმრული ღალატის შესახებ, ჩემი აზრით, არ არის სრული და საჭიროებს შინაარსობრივ შევსებას. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, თუ ხელშეკრულებაში არის პირობა, რომლის შემადგენელი ნაწილიც არის ცოლ-ქმრული ღალატის ფაქტის დადგომა, მაშინ იქვე უნდა იყოს განმარტება, თუ რას მიიჩნევენ მხარეები ცოლ-ქმრულ ღალატად. ამით შესაძლოა ავიცილოთ ინდივიდუალური მიდგომის მეორე მხარის მიერ არაადეკვატურად აღქმის შესაძლებლობა, რაც თავიდან აგვაცილებს ბევრ გაუგებრობას, წარმოშობილს აღნიშნული დათქმიდან. ხოლო თუ საქორწინო ხელშეკრულებაში არ არსებობს ამგვარი განმარტება, მაშინ ცოლ-ქმრულ ღალატად შეიძლება ჩაითვალოს მხოლოდ სქესობრივი კავშირის დამყარება სხვა ადამიანთან. სასამართლომ საქმის განხილვისას ყურადღება უნდა გაამახვილოს აღნიშნულ განმარტებაზე, ხოლო უკანასკნელის არარსებობის შემთხვევაში, ცოლ-ქმრულ ღალატად ჩაითვალოს მხოლოდ სქესობრივი აქტი, რომელიც განხორციელდა სხვა ნებისმიერ პირთან, რომელიც არ არის საქორწინო ხელშეკრულების მხარე.

დასკვნა

საქორწინო ხელშეკრულების პირობა, რომელშიც მოცემულია დათქმა ცოლ-ქმრული ღალატის ფაქტის დადგომის შესახებ, საჭიროებს საქორწინო ხელშეკრულების იმავე მუხლში თუ ნაწილში განმარტებას იმის შესახებ, თუ რას მიიჩნევენ ხელშეკრულების მხარეები ღალატად.

რადგან სამართლის სიბრტყეში არ არსებობს განმარტება ცოლ-ქმრული ღალატის ცნების შესახებ, ვთავაზობ სასამართლოს ყურად იღოს ზემომოყვანილი განმარტებანი, თუ რაიმე სხვა განმარტება არ იქნება წარმოდგენილი და შემოთავაზებული კანონმდებლის ან მეცნიერების მიერ, რომელიც შესაძლებელია იყოს მეტად უფრო არგუმენტირებული, ვიდრე გ. თუმანიშვილის ხსენებულ ნაშრომში, რომელსაც სრულად ვიზიარებთ, და მეტად უფრო მისაღები ჩვენი საზოგადოებისათვის, გამომდინარე დღევანდელი ვითარებიდან და იმ ფსიქოსოციალური მდგომარეობიდან, რომელშიც იმყოფება ამჟამად ჩვენი საზოგადოება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

,,საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი", თბ., 1997.

,,საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი", თბ., 1999.

გ. თუმანიშვილი, ,,ცოლ-ქმრული ღალატის შესახებ: არსობრივი, სოციალური, ფსიქოლოგიური და სამართლებრივი ასპექტი", ჟურნ. ,,სამართალი", თბ., 2002, №11-12, გვ. 81-85.